Tori Valla Teataja
TORI VALLA LEHT NR 7 (107) 2026

Võidupüha maratonil higistasid nii debütandid kui ka jooksuässad

MIRELL PÕLMA
VALLALEHE TOIMETAJA

Kogenud jooksuhundid teavad, et võidupüha maratonile ei minda isiklikku rekordit püüdma, kuid kahtlemata on see võistlus, kus ennast ületada.

Võidupüha maratoni start. FOTO: TÕIV JÕUL

Nagu juba tavaks saanud, kostitas ilmataat tänavugi põnnide minimaratoni, 5,7 kilomeetri, poolmaratoni ja maratoni läbijaid suvekuumusega, mis igal pool mujal kui võistlusrajal oleks teretulnud, aga pingutuse ajal paneb nii keha kui ka vaimu proovile.

Aasta ja kaks kuud põhja ladunud Merke Maria Baumann valis oma esimeseks poolmaratoniks paraja pähkli pureda, aga tema suur pere, Jõesuu külas ja kaugemalgi hästi tuntud Alevid, ei jätnud teda sel pikal pingutusel üksinda. Kogu raja ulatuses ergutasid Merke Mariat ja tema isa Agurit, aga ka nende kaasvõistlejaid vanem vend Valmar ja kaheaastane tütar Matilda, ema Merike ning nooremad kaksikõed Merli Johanna ja 5,7 kilomeetris naiste seas võimu näidanud Meril Adeela. Kaugemalt, Norrast hoidis debütandile ja papsile põialt Eesti parim murdmaasuusataja Alvar Johannes Alev, omadele Juss, kes õele näpunäiteid jagab.

Pikk ettevalmistus

„Juss õpetas, kuidas tempot hoida. Varem olin kogu aeg jooksnud alguses aeglaselt ja lõpus ülikiiresti. Selle asemel siis hoidsin nüüd tempot ja lõpus oli tunne oluliselt parem. Ma jooksin isegi tõusvas tempos ja kiiremini, kui plaanisin," jagas Merke Maria vahetuid muljeid finišikoridoris pärast pisukest hingetõmbepausi. Eelmise aasta aprillis võttis väikse lapse ema töö ja muude kohustuste kõrvalt eesmärgi käia iga nädal korra jooksmas iga ilmaga, sinna juurde jõutreening, et aeg-ajalt tembutav põlv vastu peaks. Ja pidas!

„Mul läks lõpp raskeks. Kui viimased 500 meetrit välja arvata, oli enesetunne üllatavalt okei," tunnistas Merke Maria, kes jäi lõpuajaga 1:59.48 väga rahule, nagu ka korralduse ja üleüldse kogu spordipäevaga, sest tema silmatera Matildagi, keda poolmaratoonar rajal higist soolaste musidega kostitas, nautis põnnide jooksu.

Debütant tõi esile vabatahtlike päästjate tänuväärse kastmispunkti ja hilisemad vihmutid, mis pakkusid hädavajalikku jahutust. See oli küll tema esimene poolmaraton, aga mitte viimane. Ja nagu Agur ennustas, oli see ilmselt viimane kord, kui isa vanimale tütrele ära teeb.

Vennad Silver ja Ahti Nuga jooksid pool maad koos. FOTO: KAIRI LUMBERG

Esimese poolmaratoni läbinud Merke Maria Baumann ja tema suurim fänn Matilda. FOTO: MIRELL PÕLMA

Samal üritusel lippas üle 40aastaste veteranide arvestuses mees, kellele seekordne oli 102. maraton ja kelle rinda ehib võidupüha maratoni tätoveering. Märjamaa mees Ahti Nuga (2:49.35) tuli küll üldarvestuses ja oma vanuseklassis teiseks, aga see tulemus ei morjenda teda. Kui üldvõitja ja eakaaslane Aleksandr Kulešov (2:38.19) läks ruttu oma teed, siis noorem vend Silver Nuga (2:59.26) pakkus Ahtile kuningliku distantsi esimesel poolel tuge ja tõusis meeste arvestuses pjedestaali kõrgeimale astmele. „Silver on ühe korra võitnud võidupüha maratoni, mina ei ole. Olen alati teine olnud," mainis Ahti naerdes.

„Tuletõrjeauto oli super!"

„Täna (22. juunil, M. P.) oli liiga palav. Vahepeal läks nii kuumaks, et tagasi keerates tundsin, kuidas selja tagant lihtsalt kütab ja kõrvetab. Kogu aeg tahtsin juua, aga teadsin, et üle ei tohi juua, muidu loksub sees. Jõin stabiilselt topsi kaupa ja igal pool, kus sai, kastsin end," jagas Ahti, mis tal katsumusega toime tulla aitas. Et ta tegi enne starti spetsiaalsete tablettidega neljapäevase „soolakuuri", ei kimbutanud ka krambid, mis mõnikord on rajal seganud.

„Tuletõrjeauto oli super! Ma karjusin juba kaugelt: „Palun lase mulle selga ja võimalikult palju!" Kui läksin mööda, pani ta vunki juurde ja täitsa pikalt sain vett selga. See polnud külm, vaid mõnus – nagu jõevesi," kiitis maratonikoguja, kes raja lemmikosana nimetas ratsamaneeži, mis korraks pakkus päikese eest varju. „*Power*'it (jõudu, M. P.) andis juurde see lõik, kus poolmaratoni omad vastu tulid, ja õnneks oli tagasiteel tuul tagant."

Erinevalt Merke Mariast oli hõbedamehel korraldajatele etteheide, millest ta neid teavitas. „Sindis on spordivastaseid inimesi! Teist korda juba näen, et kortermajade vahel on rajatähis maha rebitud. See ei tule tuulega niisama maha, seda on tõmmatud. Kahju," nentis ta.

Ahtil õnnestus peaaegu kogu maa hoida ühtlast tempot – neli minutit kilomeetri kohta. „Ei teagi, mis viimasel kilomeetril juhtus, jalg käis all ringi ja kilomeetri keskmine tuli 4.09. Üks vend hüüdis seal, et „mis sa enam hingeldad, siin on juba finiš". Ma ütlesin vastu, et „tule jookse ise 42 kilomeetrit"," meenutas ta lõpupingutust lõbusalt.

Jahe jõevesi lausa kutsus teda ujuma. „Käisin vees ära, nüüd olen täiesti uus inimene. Rahulikult võiks kümme kilomeetrit peale sõrkida, aga ei, nüüd ma puhkan," lubas Ahti Nuga.

Paari kuuga terve aasta töö

Kui Merke Maria Baumann valmistus võistluseks veidi üle aasta, siis võidupüha maratoni korraldusmeeskonnal oli aega napilt. „Olin paar nädalat olnud oma uues ametis Tori valla spordikeskuse juhatajana ning meil oli abivallavanem Raimo Kogeriga tavapärane koosolek, kus ta muu seas uuris, mida ma arvan võidupüha maratoni projekti vedamisest," alustas võistluse peakorraldaja Tair Anton päris algusest. Siis oli stardini jäänud alla kolme kuu. Õnneks saadi korraldusmeeskond ruttu kokku. „Peamine kahtlus oli, kas osalejaid tuleb nii lühikese etteteatamisajaga. Maratoni ja isegi poolmaratoni planeerib jooksja oma kalendrisse tavaliselt vähemalt pool aastat ette. Võtsime riski ja hakkasime toimetama."

Alustada tuli nullist: uued jooksurajad koos uue võistluskeskusega, bränding ja tunnusgraafika, kiire ja tõhus turunduskampaania. „Võistluspäeval ja mõni päev enne tajusin, et kõigele pole ikka suutnud mõelda," tunnistas Anton, lisades, et eks järgmisel aastal ollakse targemad.

Jooksuradu tegi tiim neli-viis korda ümber, lõplikud said paika kolm nädalat enne starti.

Kuna nii suurt huvi ei osatud oodata, tellis Anton medalid 300 lõpetajale, lootes, et sellest jagub varuga. Läks aga teisiti. Autasusid jäi väheks ja ilmajäänud said need hiljem kätte.

Tänu toetajatele, koostööpartneritele ja vabatahtlikele õnnestus üritus Antoni hinnangul igati.

Kuumaks ilmakski olid korraldajad valmis. „Meil oli rajal liikuv meditsiinitiim, esmaabikomplektid toitlustuspunktides, jahutuspunktid rajal ja meedikud finišis. Hea tõdeda, et jooksjad olid vaprad ning vaja oli üksnes ville plaasterdada ja finišis mõnd ülekuumenenud jooksjat jahutada," lausus Anton.

Tema hinnangul arenguruumi siiski jagub. Kuuma ilma korral tuleb finišialasse püstitada telk, varuda rohkem joogivett, samuti peab rajatähised vandaalikindlamalt paigaldama ja pakkuma rajal meelelahutust, viie kilomeetri jooksu stardi nihutama varasemaks. Mõtteid korraldaja kinnitusel jagub ja tulevikus loodetakse tänavused vead parandada.

Galeriid, video ja tulemused leiab https://www.torivald.ee/voidupuha-maraton.

Võidupüha maraton arvudes

- 564 osalejat, sh 143 laste-jooksudel osalejat
- 3 distantsi: 5,7 km, 21,1 km ja 42,2 km
- 135 vabatahtlikku
- temperatuur üle 25 °C
- vanim osaleja 80aastane maratoonar ja rajameister Jüri Leesmäe
- jooksjaid 5 riigist: Eesti, Läti, Soome, Rootsi, Saksamaa

VALLAVALITSUSE ISTUNGITEL

26. juunil

1. Otsustati korraldada järgmised riigihanked ja kinnitati alusdokumendid hangetel:
   - „Tori valla teede ja tänavate pindamistööd 2026“;
   - „Tahvelarvutite rentimine“;
   - „Tori valla asendushoolduse peremaja projekteerimis- ja ehitustööd“.

1. Otsustati sõlmida osaühinguga M.F.Leming hankeleping riigihankes „Tammiste algkool-kogukonnakeskuse sisustuse ostmine“ maksumusega 144 333,56 eurot (lisandub käibemaks).
2. Tunnistati väikehankes „Tori põhikooli sissesõidutee teekatte rekonstrueerimine“ edukaks osaühingu Verston Eesti pakkumus 23 255,40 eurot (lisandub käibemaks) kui soodsaim pakkumus.
3. Nõustuti lisatööde tegemisega ja osaühinguga Nordic Road sõlmitud töövõtulepingu maksumuse suurenemisega 13 971,72 eurot (lisandub käibemaks) Sindi terviseraja rekonstrueerimiseks.
4. Kinnitati kahe 2025. aasta hajaasustuse programmist rahastatud projekti lõpparuanded ja otsustati välja maksta toetused.
5. Anti välja korraldus „Hajaasustuse programmi vahenditest toetuse saamiseks esitatud taotluste rahuldamine ja abikõlblike projektide rahastamine“, millega tunnistati kehtetuks 17.06.2026 korraldus nr 339. Nimetatud korraldusega oli varem rahuldatud 36 taotlust hajaasustuse programmi vahenditest toetuse saamiseks. Menetluse käigus tuvastati, et üks rahastatud projektidest ei vasta hajaasustuse programmi määruses sätestatud tingimustele. Seetõttu ei ole võimalik projektile toetust eraldada. Seega otsustati rahuldada vastavuse pingerea alusel järgmine hajaasustuse programmi taotlusprojekt.
6. Anti välja korraldus „Hajaasustuse programmi taotluste rahuldamata jätmine“, millega tunnistati kehtetuks 17.06.2026 korraldus nr 340. Menetluse käigus selgus, et üks rahastatud projektidest ei vasta hajaasustuse programmi määruses sätestatud tingimustele ning seetõttu ei ole võimalik sellele projektile toetust anda. Sellest tulenevalt jäetakse taotlus rahuldamata. Seega tekib võimalus rahuldada toetuse taotleja projekt, mis enne jäi rahastuseta.
7. Otsustati omandada aktsiaseltsilt Mobire Eesti sõiduk Citroën Berlingo 1800 euro (lisandub käibemaks) eest.
8. Otsustati anda otsustuskorras mittetulundusühingule Urge Külade Sõpruskond tasuta kasutusse Urge külas Urge tee 12 asuv Tori vallale kuuluv hoone tervikuna kohaliku kogukonna tegevuste ja ürituste korraldamiseks.
9. Otsustati anda ehitusluba
   - Sindi linnas Supluse 5 kinnistule üksikelamu püstitamiseks;
   - Sindi linnas Pärnu maantee L3 kinnistule ühisveevärgi liitumistorustiku rajamiseks Pärnu mnt 50 tarbeks;
   - Tammiste külas Moonipõllu tee 9 kinnistule kinnise maasoojussüsteemi puuraugu rajamiseks;
   - Tammiste külas Kuremõõga 2 kinnistule üksikelamu püstitamiseks.

10. Määrati ühele isikule noore õpetaja ja tugispetsialisti toetus.
11. Jäeti rahuldamata Tori vallavalitsusele esitatud vaie.

1. juulil

1. Otsustati korraldada avatud hankemenetlusega riigihange, mille eesmärk on leida Sepa gaasijaama detailplaneeringu ning keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostaja.
2. Otsustati korraldada lihthankemenetlusega riigihange, millega raamatukogu hangib RFID-põhise iseteeninduse terviklahenduse, mis võimaldab lugejatel teavikuid laenutada, laenutähtaega pikendada ning tagastada teavikud iseteenindusseadmes/automaadis ja nutitagastuskastis. Lisaks hangib raamatukogu RFID-põhise turvalahenduse.
3. Võeti vastu korraldus „Hüpoteegi seadmine ja isikliku kasutusõiguse seadmise taotlemine ning Tori Vallavalitsuse 17. juuni 2026 korralduse nr 342 kehtetuks tunnistamine“.
4. Otsustati eraldada mittetulundusühingule Urge Külade Sõpruskond ürituse korraldamise toetus 1550 eurot, kaasfinantseerimise toetus 3150 eurot ja ühekordne toetus 184,58 eurot. Mittetulundusühingule Kilksama Külaselts otsustati eraldada ühekordne toetus 300 eurot.
5. Anti otsustuskorras kasutusse Selja külas asuv aiamaa.
6. Kinnitati 19 korteriühistute taotlusvoorust toetuse saajat.
7. Anti välja avalike ürituste korraldamise luba
   - Tori spordiklubile 16. Tori põrgu triatloni korraldamiseks Tori alevikus 12. juulil;
   - mittetulundusühingule RAIMS DG kettagolfivõistluse „Latitude 64 Doubles Festival 2026 – Birdie Hunt Like No Other“ korraldamiseks Sindi Sõpruse pargis 11. ja 12. juulil;
   - täisühistule Retro Punkt „Kodukohvik with Staap36“ korraldamiseks Sindi linnas Kesktänava tiigi rohealal 8. augustil;
   - mittetulundusühingule RC Sauga mudelautode meistrivõistluste Eesti meistrivõistluste 4. etapi 1/5 Large Scale ja 1/8 korraldamiseks Sauga alevikus Tehnika 2 kinnistul 4. juulil;
   - Tori valla kultuurikeskusele ürituse Eametsa simmani korraldamiseks Eametsa külas Mägra tänava haljasalal 4. juulil ja Stefani kontserdi „Mustmiljon tähte“ korraldamiseks Sauga alevikus Põõsalinnu 2 õuealal 10. juulil.

8. Anti välja korraldus katastriüksuste vaheliste piiride muutmiseks, määrati lähiaadressid ning maa sihtotstarve.
9. Anti välja korraldus sundvalduse seadmiseks.
10. Kinnitati ühe 2025. aasta hajaasustuse programmist rahastatud projekti lõpparuanne ja otsustati välja maksta toetus.
11. Otsustati anda ehitusluba
    - Elbu külas Farmeri kinnistul olemasoleva lauda ümberehitamiseks lihaveiste laudaks;
    - Eametsa külas Kannikese põik 2 kinnistule eramu püstitamiseks;
    - Tammiste külas Kellukese tee 5 kinnistule olemasoleva mänguväljaku osaliseks renoveerimiseks;
    - Sindi linnas Kooli 2a kinnistule mänguväljaku rajamiseks;
    - Are alevikus Tiigi kinnistule tuletõrjeveetiigi korrastamiseks ja kuivhüdrandi paigaldamiseks;
    - Urge külas Urge tee 12 kinnistule mänguväljaku rajamiseks.

12. Anti välja korraldus suunata laps asendushooldusteenusele.

8. juulil

1. Otsustati tagasi lükata riigihankes „Tahvelarvutite rentimine“ kõik pakkumused eeldatava maksumuse ületamise tõttu.
2. Otsustati korraldada kordushange Tori valla hallatavatele asutustele tahvelarvutite rentimiseks.
3. Nõustuti Tori põhikooli ehitustööde töövõtulepingu nr 11-21.3/35 muutmisega selliselt, et maksumust suurendatakse 20 052,92 euro (lisandub käibemaks) võrra.
4. Kinnitati Tori valla raamatukogu töötajate uus koosseis.
5. Anti avaliku ürituse luba
   5.1 SK Kruusarattaklubile Tori põrgu rattasõidu korraldamiseks 11. juulil;
   5.2 mittetulundusühingule Sindi Ultrad B-tasandi II jalgpallimänguks Sindi linnas Kesktänav 7 staadionil 19. juulil.

6. Nõustuti osaühingu KMG keskkonnaloa nr L.ÕV/324829 muutmise taotlusega.
7. Nõustuti aktsiaseltsi Eesti Keskkonnateenused keskkonnaloa nr KL-523472 muutmise taotlusega.
8. Määrati Vainu külas detailplaneeringu alusel moodustatud teekinnistule kohanimi Pihlapuu tee.
9. Väljastati kaks ehitusluba.

Vald paneb ajalooliste hoonete korrastamisele õla alla

SIGNE RÕNGAS
ABIVALLAVANEM

Tori vallavalitsus kinnitas restaureerimistoetuse saajad, kelle projektid aitavad säilitada ja korrastada arhitektuuripärandit ning parandada elukeskkonda.

Toetus eraldati kaheksale taotlejale: seda jagus nii kogudustele, korteriühistutele kui ka eraomanikele, kelle projektid hõlmavad nii väiksemaid korrastustöid kui ka mahukamaid rekonstrueerimisi.

Suurima toetuse, kumbki 15 000 eurot, said Eesti apostlik-õigeusu kirik ning Sindi linnas asuv J. C. Wöhrmanni pst 6 korteriühistu. Sindi Jumalailmumise kirik korrastab toetuse abil sokli ventilatsiooniavad ning paigaldab uued restid ja akna klaaspaketid. Korteriühistu kasutab toetust katuse vahetamiseks ja vintskapi rekonstrueerimiseks.

Väiksemad projektid keskenduvad akende ja välisuste taastamisele või vahetusele, mis aitab säilitada hoonete algupärast ilmet ning parandada energiatõhusust. Näiteks toetati Narva kristliku nelipühi koguduse Immanuel omandis Pärnu mnt 63a hoonet Sindis, samuti mitut Sindi linna elamut.

Peale akende ja katuste pööratakse tähelepanu detailidele, näiteks veerennide restaureerimisele Raudtee tänaval ja korstnapitside taastamisele Tori alevikus. Samuti toetatakse Tori pastoraadi peahoone parendustöid Randivälja külas.

Tori vald peab oluliseks ajaloolise keskkonna hoidmist ning väärtustab kogukonna panust hoonete korrastamisse. Restaureerimistoetuse abil saavad omanikud teha vajalikke töid, mis aitavad säilitada hoonete arhitektuurilist väärtust ka tulevastele põlvedele.

Oluline on teada, et restaureerimistoetus on Tori vallas jätkuv meede, mida

Pärnu mnt 63a, Sindi.

kavandatakse valla eelarves igal aastal. Toetuse pälvimiseks saab igal aastal esitada uue taotluse ning otsused tehakse konkreetse aasta eelarve ja esitatud projektide põhjal. Maksimumsumma on 15 000 eurot, millele omanikul tuleb lisada vähemalt sama suur summa. Tähtis on ka see, et valla toetust võib kasutada teistest projektidest laekunud toetuse omaosaluse katteks. Varasem toetuse saamine ei taga automaatselt toetust järgmisel aastal, kuid suuremate ja mitmeaastaste tööde puhul on võimalik taotleda tuge mitmes etapis.

Restaureerimistoetus on mõeldud enne 1944. aastat ehitatud riikliku kaitse all olevate ehitismälestiste ja miljööväärtuslikel aladel asuvate ehitiste või nende detailide restaureerimiseks.

Vallavalitsus julgustab kõiki hoonete omanikke restaureerimistoetust taotlema. Uus võimalus avaneb 1. märtsil 2027.

Vald toetab korteriühistute hoovide ja taristu arendamist

SIGNE RÕNGAS
ABIVALLAVANEM

Tori vallavalitsus kinnitas korteriühistute toetuse saajad. Projekti eesmärk on parandada elukeskkonda ja korrastada hoovialasid.

Sel korral pälvisid toetuse 19 korteriühistut eri piirkondadest: Sauga alevikust, Sindi linnast, Tori ja Are alevikust ning Jõesuu, Suigu, Urge, Taali ja Selja külast. Toetuste abil viiakse ellu projekte, mis parandavad hoovide ilmet ja kasutatavust.

Sauga alevikus on fookuses igapäevase taristu parendamine: rajatakse jalgrattahoidjaid ning ehitatakse prügikonteineritele piirdeaedu ja prügimaju. Mitmel pool korrastatakse jalakäijate alasid, et muuta liikumine turvalisemaks ja mugavamaks.

Teistes piirkondades pööratakse rohkem tähelepanu hoovide terviklikule arendamisele. Näiteks Sindi linnas uuendatakse haljastust ja hoovide üldilmet ning Selja ja Urge külas rajatakse või laiendatakse parkimisala. Samuti tehakse keskkonna ja ohutusega seotud töid: Suigu külas eemaldatakse vanad maa-alused gaasimahutid ning Are alevikus parandatakse sademevee ärajuhtimist parkimisalalt.

Toetuste abil viiakse ellu nii väiksemaid kui ka suuremaid investeeringuid alates hooviinventari paigaldamisest kuni hoovialade terviklikku uuendamiseni. Toetuse eesmärk on parandada hoovide välisilmet ja kasutusvõimalusi, luua rohkem ruumi puhkamiseks ja liikumiseks ning soodustada elanike koostööd.

Toetust antakse kuni 40 protsenti tööde kogumaksumusest, kuni 4000 eurot taotleja kohta. Korteriühistute toetus on Tori vallas jätkuv meede. Uus taotlusvoor avaneb 15. aprillil 2027. Vallavalitsus julgustab korteriühistuid aktiivselt toetust taotlema ja oma elukeskkonna arendamisse panustama.

Kriisiks ei valmistuta kriisi ajal

MEHIS BORN
ELANIKKONNAKAITSE SPETSIALIST

Enamik meist ei mõtle iga päev sellele, mis juhtuks siis, kui elekter kaoks, side katkeks või joogivett enam kraanist ei tuleks. Nii ongi õige: kui kõik toimib, ei peagi kriisidele pidevalt mõtlema. Küll aga peavad neile mõtlema need, kelle ülesanne on tagada, et ka keerulistel aegadel elu võimalikult tavapäraselt edasi läheks.

Selleks valmistutakse aastaid, enne kui mõni kriis päriselt kätte jõuab. Plaane tehakse, neid uuendatakse ja, mis kõige tähtsam, need mängitakse läbi. Sest kriisi ajal ei ole enam aega juhtimismudelit välja mõelda või rolle omavahel jagada.

Eestis on kriisideks valmistumine reguleeritud peaasjalikult hädaolukorra seadusega.* See sätestab, kuidas riik valmistub suurteks kriisideks, kuidas neid lahendatakse ning kuidas tagatakse, et inimestele hädavajalikud teenused oleksid olemas ka kõige keerulisemates oludes.

Seadus ei piirdu üksnes reeglite kehtestamisega. Sama oluline on harjutada. Vähemalt kord nelja aasta jooksul peab valitsus korraldama ulatusliku üleriigilise kriisiõppuse, kus harjutatakse olukordi, milles riik peab hakkama saama mitme tõsise kriisiga korraga või koguni sedavõrd raske sündmusega, et vajalikuks osutub eriolukorra väljakuulutamine. Selliste õppuste eesmärk on panna proovile eri asutuste koostöö, otsustusvõime ja valmisolek hoida ühiskond toimimas ka kõige keerulisemates tingimustes.

Tänavu jõudis taas kätte järgmise suurõppuse aeg. 8.–12. juunini toimus riigikantselei koordineerimisel üks Eesti suuremaid kriisiõppusi – „Ilves 2026“. Õppusel osales ligi 150 organisatsiooni: riigiasutused, kohalikud omavalitsused, elutähtsaid teenuseid osutavad ettevõtted ning kodanikuühendused.

Nende kõigi seas oli ka Tori vallavalitsus. Meie jaoks ei olnud tegemist lihtsalt kohustusliku õppusega, vaid võimalusega oma valmisolekut päriselt proovile panna. Soovisime näha, kus on veel arenguruumi ja milliseid kogemusi saame kaasa võtta, et järgmiseks päris kriisiks paremini valmis olla.

Õppuse teemad olid seinast seina. Harjutati juhtimisotsuste tegemist, kriisikommunikatsiooni, koostööd teiste asutustega ning ka seda, kuidas korraldada sularaha kasutamist olukorras, kus elektroonilised makselahendused enam ei tööta.

Tori vallavalitsus keskendus seekord eelkõige kriisiaegsele juhtimisele. Meie esimene hädaolukorra plaan kinnitati juba 2019. aastal ning selles pandi paika kriisijuhtimise põhialused. Vahepealsed aastad on aga olnud õpetlikud. Oleme pidanud toime tulema pandeemia, energiakriisi, ulatuslike tormide ja mitme muu keerulise olukorraga. Iga kriis on meile midagi õpetanud.

Seetõttu kasutasimegi Ilvese õppust võimalusena oma senine juhtimismudel uuesti läbi mängida. Mõne lahenduse sobivust kinnitasime ja mõnda täiendasime, mõne tegime varasemast lihtsamaks. Kriisijuhtimises selgus üks olulisemaid väärtusi: mida lihtsam on süsteem, seda paremini töötab see keerulises olukorras.

Kuidas Tori vald kriisi ajal tegutseb?

Kõigepealt tasub teada, et kohalik omavalitsus ei juhi kriisi lahendamist vahetult. Selle eest vastutab alati konkreetse olukorra eest määratud juhtiv asutus, näiteks päästeamet, kaitsevägi, kaitsepolitseiamet või riigi infosüsteemi amet. Omavalitsuse roll on pigem toetav, kuid mitte sugugi vähem oluline. Meie ülesanne on tagada koostöös partneritega, et toimiksid edasi elutähtsad teenused: inimesed saaksid puhast joogivett, töötaksid kanalisatsioon ja kaugküte ning teed oleksid läbitavad. Just selleks me valmistumegi.

Eelkirjeldatud ülesannete täitmiseks on Tori vallavalitsusel kolm peamist instrumenti: kriisijuht, kriisikomisjon ja kriisistaap.

Kriisijuht on vallavanem või teda asendama määratud inimene. Kui tavaolukorras sünnivad otsused arutelude ja kokkulepete tulemusena, siis kriisi ajal tavapärasel demokraatial enam kohta ei ole. Kriisijuht teeb vajaduse korral kiiresti otsuseid ja kannab nende eest vastutust.

Kriisikomisjoni ülesanne on analüüsida toimuvat, hinnata võimalikku arengut ning panna paika üldine suund. Komisjoni liikmed ei pea operatiivse tööga tegelema.

Igapäevane kriisilahendamine toimub kriisistaabis ja staapi juhivad kordamööda abivallavanemad. Staap ise on jagatud mitmeks sektsiooniks: kantselei, operatsioonide planeerimine ja korraldamine, kommunikatsioon, logistika ning IT ja

Kriisistaabi treenimise kõrval avati õppuse käigus Sindi seltsimajas kerksuskeskus ehk kriisiaegse info ja esmase abi jagamise koht.
FOTOD: KARMEN KÄRG

side. Kõige olulisem roll on operatsioonide planeerimise ja korraldamise sektsioonil. Seal sünnivad võimalikud tegevusplaanid ning pärast kriisijuhi otsust viiakse need ellu. Ülejäänud sektsioonid hoolitsevad selle eest, et vajalik info, inimesed ja vahendid oleksid õigel ajal õiges kohas.

Just sellist lahendust suurõppusel katsetasimegi. Õppus kinnitas meile, et planeeritud süsteem toimib. Samal ajal märkasime ka kohti, kus annab veel paremaks saada. See ongi õppuse kõige suurem väärtus: võimalikud puudused tulevad välja harjutades, mitte päris kriisi ajal.

Töö kriisivalmidusega ei lõpe kunagi. Juba sel sügisel koguneb Tori valla kriisistaap järgmisele harjutusele. Iga selline õppus aitab meil oma plaane täiendada, koostööd lihvida ja suurendada kindlustunnet.

Kõige olulisem on aga see, et kriisivalmidus ei ole eesmärk omaette. Me ei harjuta sellepärast, et seadus seda nõuab, vaid selleks, et meie inimesed saaksid ka kõige keerulisematel hetkedel tunda, et vald toimib, abi on olemas ja olulised teenused ei jää osutamata.

Loomulikult me kõik loodame, et kogutud teadmisi ja oskusi ei tule kunagi päriselus täiel määral kasutada. Kuid kui see hetk peaks saabuma, tahame olla kindlad, et oleme teinud kõik endast oleneva, et Tori valla inimesed oleksid hoitud ning meie kogukond tuleks keeruliste oludega võimalikult hästi toime.

Ja isegi kriisi ajal ei peatu valla tavapärane elu. Vallavolikogu ja -valitsus jätkavad oma tööd ning elanike igapäevased mured saavad lahendatud samamoodi nagu seni. Kriisijuhtimine on erandlik tööriist erandlikes oludes, kuid valla tõeline tugevus ei avaldu kriisiplaanides, vaid inimestes, kes ka kõige raskematel aegadel hoiavad oma kogukonda koos.

** 1. oktoobrist 2026 jõustub riigikogus 2. juunil 2026 vastu võetud kriisiolukorra ja riigikaitse seadus.*

Selgusid valla kauneimad kodud

KATI SAAGIM
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Kauni kodu konkursi käigus külastas komisjon tänavu nelja omanäolist ja hoolitsetud kodu Tori vallas: kaks neist olid esitatud tiheasustuse pereelamute kategoorias, üks hajaasustuses, eriauhinna pälvis kortermaja.

Pereelamute tiheasustuse kategoorias võitis kodu Suigu külas Tootsi tee 11. Teise koha sai Tammiste külas Karukella 4 asuv kodu. Hajaasustuse pereelamute kategoorias tunnistati parimaks Tammetõru tee 2 Nurme külas. Eriauhind anti Selja tee 2 korterelamule Sauga alevikus.

Tootsi tee 11 aed mõjub läbimõelduna. Avar õu moodsa ilmega maja ümber on hoolitsetud ning suur terrass seob omavahel siseruumi ja õueala. Istutusalasid iseloomustab selge struktuur: koos on madalad okaspuud, ilupõõsad ja püsililled.

Aias on eristatud puhke- ja tarbealad. Kõrgpeenardes kasvavad köögiviljad ja maitsetaimed. Avar muruala ja kõrghaljastus loovad rahuliku üldmulje. Kõik elemendid moodustavad sidusa terviku.

Karukella 4 aed on selge joone ja tänapäevase ilmega. Aia serva ääristavad kividega piiritletud istutusalad, kus kasvavad eri okaspuud ja püsililled. Multš annab peenardele korrastatud ja puhta tulemuse.

Terrassi ümbrus ja aiaruum on üles ehitatud lihtsate, kuid läbimõeldud võtetega. Tsoonid eristuvad selgelt ning istutusalade ja muruala vaheldumine loob tasakaalu.

Tammetõru tee 2 koduaed on kujundatud süsteemselt ja hoolikalt. Istutusalad on selge vormiga, ääristatud kiviservadega ning kaetud multšiga. Taimestikus vahelduvad eri kõrguse ja kujuga okaspuud, ilupõõsad ja püsililled.

Avar muruala seob istutusalad ühtseks tervikuks. Piirdehekk ja kõrghaljastus pakuvad privaatsust ning loovad tausta, millest peenrad hästi esile tulevad. Detailides on kasutatud looduslikke kive.

Eriauhinna pälvinud Selja tee 2 korterelamu puhul väärib esiletõstmist elanike ühine panus. Maja ümbrusse on rajatud tarbeaed, kus kasvavad köögiviljad ja maitsetaimed, ning loodud on võimalused koos aega veeta. Lihtsate ja praktiliste lahendustega on kujunenud toimiv ja meeldiv keskkond, mis toetab kogukonnatunnet.

Kauni kodu konkursil esikoha saanud kodu pälvib 1000 eurot, majamärgi ja tänukirja, teise koha omanikku tunnustatakse 250 euro ja tänukirjaga ning eriauhind on samuti 250 eurot koos tänukirjaga.

Heakorrakomisjoni esimehe Signe Rõngase sõnul on konkursi eesmärk innustada kogukonda koduümbrust hooldama ja kaunimaks muutma. „Soovime julgustada eramuomanikke, korteriühistuid ja ettevõtteid oma ümbrust korrastama ning haljastama. Hoolitsetud koduümbrus pakub silmailu ja aitab kujundada meeldivama valla ilme," ütles Rõngas. „Oluline on, et igaüks panustab oma võimaluste piires – just nii sünnib ühtne ja kvaliteetne elukeskkond."

Tammiste küla, Karukella 4.

Sauga alevik, Selja tee 2.

Nurme küla, Tammetõru tee 2.

Suigu küla, Tootsi tee 11.

SAAME TUTTAVAKS

Mirell Põlma – vallalehe toimetaja

Minu esimest töövilja on Tori Valla Teataja lugeja juba käes hoidnud või veebis sirvinud, sest alustasin 1. juunist selle lehe toimetajana. Kas jooksin lati alt läbi, käras kah, ei saanud arugi, et toimetaja on vahetunud, või võiks isegi pai teha, otsustab igaüks ise. Päris kindlasti pole ma ilmeksimatu, aga üht-teist olen kümmekonna aasta jooksul maakonnalehes töötades kõrva taha pannud. Näiteks selle, et kogenumaid tasub kuulata, ent nendega ei pea tingimata nõustuma.

Mulle meeldib lugusid jutustada ja tegutseda natuke omamoodi, lisada väike vimka, olgu see näiteks joostes või sõudes sportlase intervjueerimine või pärast rasket sünnitust (heh, milline sünnitus oleks lihtne ja mõnus, eks ole) arvamusloo kirjutamine, selle asemel et

FOTO: ERAKOGU

tütre ilmaleaitajaid tordiga tänada. Selle kohta võib vist öelda, et mu elu on liiga lihtne, kui on vaja pidevalt endale katsumusi leiutada. Diagnoos „peast ajakirjanik“ võib ka paika pidada, ehkki tõupuhtaks ajakirjanikuks ma end ei pea.

Uudishimuliku inimesena ning soovist ja vajadusest luua midagi kasulikku ja õpetlikku, ehk isegi innustavat, julgesin vastu võtta töö toimetajana. Annan oma parima ja tagasiside on oodatud.

Olen põline pärnakas, kui viieaastane Tartu-afäär välja arvata, niisiis Tori vallaga on mul nõrk seos. Mind võib kohata hommikuti Tammiste kergliiklusteedel higistamas, sest keskeakriisi eest pole keegi kaitstud: olen avastanud, et kui lühikest maad kiiresti lipata ei jaksa, võib kauem tiksuda ja kannatamisnaudingut pikendada. Nii ma siis avastangi maratonijooksu võlusid, kui töö ja pere kõrvalt aega jääb.

SAAME TUTTAVAKS

Tair Anton – spordikeskuse juht

Mäletan, kuidas isa, kõva spordimees, meile kolm aastat noorema vennaga maal vanaema juures lihtsate vahenditega sportimiseks vajalikud tingimused lõi. Kui juba üht-teist asjast mõikasime, korraldas ta meile võistlusi. Võistlused olid korralikud: ikka mõõtis, võttis aega, õhtul oli autasustamine – väga hea korraldus! Arvan, et sealt saingi korraldamispisiku.

Nüüd ma siis korraldan oma pea 30 aasta pikkuse kogemusega kultuuri- ja spordivaldkonnas Tori vallas spordielu siinse spordikeskuse juhina. Siia tõmbas mind järjekordne väljakutse miskit luua nii, et sellest oleks nähtav kasu kõigile: et inimesed saaksid liikuda meelepärasel viisil ja meeldivas kohas ning jaguks motivatsiooni.

Inimesi paneb liikuma vajadus, mis tuleb neil enda seest üles leida. Selle vajaduse saame meie spordikeskuses luua rajatiste ja üritustekampaaniate kaudu. Need kaks valdkonda töötavad kõige paremini, kui suudame kaasata kogukondi, tekitada tunde, et see kõik on iseendale – selline on minu lihtne visioon, mille ajel tegutsen.

Niisiis on esmane siht, et kogu vallas oleks korralik ja korras sportimis- ja liikumistaristu. Need ei pea tingimata olema uhked spordisaalid, teinekord piisab korrastatud liikumisrajast kaunis looduses. Võimlate, jõu-, maadlussaalide, staadionide ja muude

FOTO: ERAKOGU

rajatiste-hoonete seisukord saab olema eeskujulik.

Taristu kõrval on olulised liikumis- ja spordiüritused. Üritused, mis praegu Tori vallas toimuvad, on omal kohal ja katavad mingi osa kogukondade vajadustest. Osa üritusi on suisa üle maa kuulsad: Tori triatlon, võidupüha maraton, Sindi kärestikulaskumine. Eks siht olegi selgitada välja valla eri piirkondade vajadused, luua kõigepealt üritused, trennid. Kindlasti on üks suundi Tori valla sariüritused – need liidavad kogukondi ja pakuvad võimalust samal ajal üksteisega sportlikus mõttes võrrelda.

Kõike eelkirjutatut saab ellu viia tiim, kes iga päev teeb ränka tööd: kirjutab kogukonnaliikmete ideed projektideks, hoiab rajatised töökorras ja ohutuna, valmistab ette ja korraldab üritusi. See kõik eeldab oskusteavet. Näiteks jalgpalliväljaku muru hooldus on hoopis teine kui koduõue muru puhul, samuti on ülevallalise spordiürituse korraldamine mahukam kui sõpradega punktide peale kettagolfi mängida. Tiim on loomisel ja õige pea saab loetletut ellu viima hakata.

Sporti olen harrastanud ning üritustel osalenud üle 40 aasta. Ma liigun praegu nii, kuis keha lubab: teen sõpradega rattaringe, talvel suusatan, mängin tennist, käin jõusaalis või harrastan *crossfit*'i välijõusaalis. Seda kõike kolm-neli korda nädalas. Viimasel ajal olen avastanud, et metsas marjul või koeraga mütates saab juba tunni-poolteisega päeva vajaliku kehalise koormuse kätte.

Ega mu elu ainult spordist koosne. Näiteks meeldib mulle kokata. Unustan end ikka paar-kolm korda nädalas õhtuti kööki. Kultuuri tarbin palju, valdavalt muusikat eri kujul, ka näite- ja kujutavat kunsti. Kultuuripisikuga nakatusin ajal, mil Pärnu linnavalitsuse kultuuriosakonnas töötasin. Praegugi tekib vahel dilemma: kas sport või kultuur?

Oma akusid laen maal – sealsamas vanaema talus, kus isa spordi kui eluviisi meie ellu tõi. Seal tunnen, et kõik see energia, mis ma sinna poisina hüpates, joostes, kuuli tõugates, oda visates ja palli mängides maha jätsin, voolab minusse tagasi.

Liikuge teiegi ja tunnete, kuidas energia teis pulbitseb!

Avalikud konteinerid täituvad kiiresti, andke pakendid üle kodus

JANNE SOOSALU
KESKKONNASPETSIALIST

Viimasel ajal on näha, et avalikud pakendikonteinerid täituvad väga kiiresti. Mõistame, et ületäitunud konteinerid tekitavad ebamugavusi elanikele ja mõjutavad ümbruskonna heakorda.

Siinkohal on hea meelde tuletada, et mugav on anda pakendid üle otse kodus ja seda tasuta. Teenust saavad kasutada nii korter- kui ka eramajad.

Kodune pakendite kogumine on mugav mitmel põhjusel: ei pea otsima lähimat pakendikonteinerit, väheneb vajadus sõita autoga jäätmeid ära viima, pakendijäätmed saavad korrektselt kogutud ja taaskasutusse suunatud ning väheneb avalike pakendikonteinerite koormus ja ületäitumine.

Kuidas teenust tellida?

1. Võta ühendust jäätmevedaja AS Eesti Keskkonnateenustega iseteeninduses, telefonil 435 5025 või kirjuta klienditugi@keskkonnateenused.ee.
2. Vali, kas soovid jäätmeid anda üle konteineri või kogumiskotiga.
3. Konteineri saad osta või rentida jäätmevedajalt või osta poest, jäätmekoti jätab vedaja tasuta igal tühjenduskorral.
4. Aseta õiged pakendid konteinerisse või kotti ning jäta see veopäeval nähtavale kohale.

Pakendite liigiti kogumine aitab säästa loodusressursse ning hoida meie elukeskkonda puhtamana. Seetõttu kutsume kõiki elanikke kasutama Eesti Keskkonnateenuste kodust pakendikogumise teenust. Nii saame üheskoos vähendada pakendikonteinerite ületäitumist ning muuta jäätmekäitluse mugavamaks ja keskkonnahoidlikumaks.

Lisainfo Eesti Keskkonnateenuste kodulehelt või klienditeenindusest.

Uus jäätmete sorteerimispunkt Sauga alevikus Tehnika 4

Eesti Keskkonnateenused annab teada, et koostöös Eesti Pakendiringluse ja Elektroonikaromuga on Sauga alevikus Tehnika 4 rajatud avalik jäätmete sorteerimispunkt, kuhu saab tuua eri jäätmeliike.

Ööpäev läbi saab aia taga olevatesse konteineritesse tuua papp- ja kartongijäätmeid, ajalehti-ajakirju, kilejäätmeid, plast- ja klaaspakendeid.

E–R 9–15 võetakse vastu elektroonikajäätmeid, puitpakendeid ja lehtklaasi.

NB! Elektroonikajäätmed peavad olema komplektsed seadmed.

Lehtklaas ei tohi sisaldada plast- ega pakettklaasi. Puitpakend ei tohi sisaldada süvaimmutatud puitmaterjali.

Palume järgida sorteerimisnõudeid, et tagada jäätmete korrektne käitlemine ja võimalikult suur taaskasutus.

Tori valla maadlejad esindasid EMil Eestit

RAIGO PAULBERG
VALLAVALITSUSE LIIGE

Šotimaal Stirlingis Euroopa meistrivõistlustel sumomaadluses oli Eesti koondis esindatud kuue sportlasega, kellest kolm maadlusklubi Leo esindajad Maarja Kalbus, Robyn Paulberg ja Randel Uibo.

Kui möödunud aastal võitsid Eesti koondise sumokad mitu eri värvi medalit, siis sellel aastal olid tulemused pisut tagasihoidlikumad. Raskekaalus (üle 115 kg) saavutas kolmanda koha Valga sumomaadleja Xsander Solbaja.

Kui mullu tõi Robyn Paulberg koduvalda hõbe- ja üle-eelmisel aastal kuldmedali, siis tänavu tuli Tori valla maadlejatel Randel Uibol (kuni 77 kg) ja Robyn Paulbergil (kuni 92 kg) leppida mõlemal seitsmenda kohaga, mis sellegipoolest on tublid tulemused ja annavad indu järgmistel tiitlivõistlustel kõvema hooga trügida. Jõudu treeningutel! Aitäh toetajatele ja treeneritele!

Randel Uibo vasakul.

Sindi gümnaasiumi lõpetajad

Sindi gümnaasiumi auraamatusse kanti Malena Moskvinova nimi ning teda tunnustati kooli rändrinnanõelaga. Paikuse Lions-klubi preemia pälvis Kaari Kasemaa, kes paistis silma töökusega ja pühendumisega õppetööle ning osales aktiivselt koolielus.

1. Cardo Kenneth Einola
2. Laura Isand
3. Lise-Lia Ivask
4. Mirelle Juurikas
5. Marili Juursoo
6. Kaari Kasemaa
7. Marite Kerge
8. Sander Kuznetsov
9. Hälly Mitt
10. Dana Mohnja
11. Malena Moskvinova
12. Kelly Otsus
13. Ellen Marie Otto
14. Pirjo-Liis Parts
15. Alondra-Marita Rahnel
16. Mia-Marta Randmäe
17. Ebe-Triin Reinsalu
18. Antti Riiet
19. Evelin Saulite
20. Birgit Sepa
21. Liisa Sillamaa
22. Lisanna Talts
23. Ratmir Valter
24. Marten Villem

Klassijuhataja Veronika Uussaar

Tammiste algkooli lõpetajad

Esimeses reas (vasakult): Triinu Kaldoja, Helis Hunt, Adriana Hanson, Mia Sillandi, Mirabel Susi, Helely Hunt.
Teises reas (vasakult): klassiõpetaja Kai Kukk, Villem Väljamäe, Aron Põrk, Rico Noormägi, Kaspar Rähn, Revo Lai, Marten Viital, Romet Reek, Andrean Savin, Jonas Aus, Kennert Sinivee, klassiõpetaja Margit Susi.

PARANDUS

Juunilehe artiklis „Valla tublimad pälvisid tunnustuse" jäi tunnustuse pälvinud juhendajate nimekirjast ekslikult välja Sauga põhikooli õpetaja Maile Lilletai nimi.
Palume vabandust!

Tori vald maksab koolitee alustamise toetust

Tori vald maksab esimesse klassi minevatele lastele koolitee alustamise toetust 150 eurot lapse kohta. Toetust makstakse lapse vanema või tema seadusliku esindaja taotluse alusel.

Toetus määratakse juhul, kui lapse elukoha andmed rahvastikuregistris on esimesse klassi astumise aasta 1. augusti seisuga Tori vallas. Taotlusi hakatakse menetlema pärast 1. augustit ja väljamakseid tehakse jooksvalt vastavalt laekunud avaldustele. Toetust on võimalik taotleda lapse esimesse klassi astumise kalendriaasta lõpuni.

Taotluse saab lapse vanema või lapse seadusliku esindaja täita valla kodulehel iseteeninduses või blanketil: https://www.torivald.ee/koolitee-alustamise-toetus.

Iseteeninduses on toetust võimalik taotleda 1. augustist 31. detsembrini ja selle kaudu saadetud taotlused registreeritakse automaatselt, blanketil täidetud taotlused tuleb saata e-posti aadressil tori@torivald.ee või liina.lelovaasmaa@torivald.ee. Pabertaotlusi võtavad vastu sotsiaal- või lastekaitsetöötajad.

Info: lastekaitsenõunik Liina Lelov-Aasmaa, tel 5368 2558, e-post liina.lelovaasmaa@torivald.ee

Sauga kooli õpilasesindus tähistas aasta lõppu suvelaagriga

MARGIT LOTT
SAUGA PÕHIKOOLI HUVIJUHT

Sauga põhikooli õpilasesindus leidis suvepuhkusel aja, võtmaks tegus õppeaasta kokku.

Möödunud kooliaasta oli täis ürituste korraldamist ja ühiseid tegemisi. Enne uute ideede ja ettevõtmistega alustamist oli paras hetk aeg maha võtta, üheskoos puhata ja koguda energiat algavaks õppeaastaks.

27.–28. juunil veedeti kaks meeldejäävat päeva huvijuhi juures. Ei olnud vaja uhket programmi ega kaugele sõita. Kahe päeva sisse mahtus kõik see, mida üks mõnus Eesti suvi pakub: ujuti tiigis, nauditi kümblustünni, röstiti lõkke ääres vahukomme, räägiti juttu, naerdi südamest ja loodi mälestusi, mida telefonipiltidele ei mahutagi.

Öö möödus telkides, kus hommikupäike küttis paraja sauna. Nii leidis osa laagrilisi end peagi batuudilt, kus kerged tuuleiilid aitasid und veidi pikendada. Päev algas neljakilomeetrise jooksuringiga metsaradadel, pärast mida tundus tiigisuplus lausa luksusena.

Kõige toredam on aga teadmine, et see nädalavahetus oli noorte endi välja teenitud. 9. aprillil *playback*'i ajal kohvikut pidades koguti raha just selleks, et suve alguses koos aega veeta. Teenitud tulu eest sai rentida kümblustünni ja katta laua meelepärasega.

Töö tasus end kuhjaga ära ja võib öelda, et see oli üks parimaid investeeringuid – ühisesse aega, siirasse naeru, sõprusesse ja mälestustesse.

Noorte mõtted võtavad laagris kogetu kõige paremini kokku:

„Üks õhtu täis naeru, ujumist ja häid inimesi – selliseid hetki jääb pikaks ajaks mäletama."

„Koos kallite inimestega sai veeta kvaliteetaega lustides, naerdes ja suviseid tegevusi nautides."

„See oli kindlasti siiani üks meeldejäävamaid nädalavahetusi sel suvel."

Just selliste hetkede pärast tasubki koos tegutseda. Sest vahel ei jää kõige eredamalt meelde see, mida tehti, vaid kellega koos seda kõike kogeti. Aitäh teile, õpilasesindus, puhake mõnusalt, koguge uusi mõtteid ja kohtume sügisel!

FOTO: MARGIT LOTT

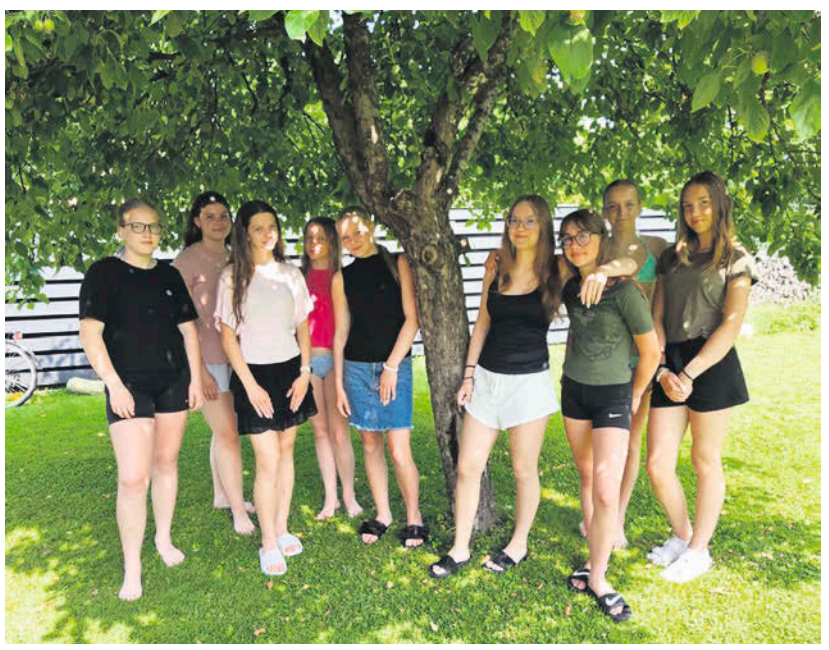

Sauga põhikooli õpilasesindus (vasakult) Lisandra Ellik, Loore-Lee Valgepea, Lisandra Aniste, Erleen Pärn, Loore Tekko, Mirell Müller, Nora Tomson, Noora Kukk, Mariite-Marleen Siitam.

Tori õpilasmaleva kokkutulek 2026. FOTOD: KEIDI MERILAHT

Noored tõmbasid malevasuvele joone alla

MIRELL PÕLMA
VALLALEHE TOIMETAJA

Koolivaheaja algul kümme päeva valla eri paigus rüganud 13–16aastased noored panid 25.–26. juunil Mätta puhketalus kokkutulekul malevasuvele punkti. Nagu igal aastal täitusid tänavugi Tori õpilasmaleva rühmad kiirelt ja palju soovijaid jäi ukse taha. Mis meelitab noori logelemise ja telefonis skrollimise asemel kõpla või värvirulli haarama ja iseloomu kasvatama?

Tori õpilasmalev kogunes Mätta puhketalus.

Malevlased Uku, Kaarel, Rihard.

Tüütu, aga tänuväärne

Tori lasteaia, kiriku ja sotsiaalmaja ümbruses ning surnuaias rohides taskuraha teeninud Kairit, Eleanora ja Ele-Liis nimetasid tööd küll raskeks ja tüütuks, aga siiski heaks võimaluseks päris oma raha teenida. Nelja suve kogemusega Kairit nentis, et Tori kandis on noortel teenimisvõimalusi ahtalt. „Teenindada ma ei taha, võib-olla Pärnus kuskil on mõni koht, aga ma pole niimoodi vaadanud. Malevad on kindla peale minek," lausus kolmandat korda malevas käinud Ele-Liis.

Küsimusele, mis teda tagasi meelitas, kostis Kairit, et sõprade seltskond. Aga kui nemad ei läheks? „Siis ilmselt ei läheks. Raha on boonus, aga ilma rahata ka ei läheks," tunnistas ta, lisades, et seekord omandas ta sotsiaalmaja juures rohimise vahepalana uue oskuse: kuidas tomati- ja kurgitaimi õigesti siduda.

„Me kunagi lakkisime terrassilaudu. Üks aasta värvisime valget aeda valgemaks: mõne putuka värvid üle, aga see on nagunii valge, sa ei saa midagi ära rikkuda. Laps saab normaalselt raha, töö on lihtne, ei pea kaua käima," loetlesid Ele-Liis ja Kairit maleva menukuse põhjusi.

Neiud kurtsid, et rohimine kiskus tänavu ühekülgseks ja nüriks. Eleanora tõi esile, et mälestuskiriku ümbrust korrastada oli eriti ränk töö. „Võiks muid töid ka teha, näiteks värvida," pakkus Ele-Liis, kes oma esimesel malevasuvel sai hobusekasvanduses peoruume koristada. „See oli päris lahe."

40 töötunni eest umbes 250 eurot saada on nende meelest hea tasu. Ele-Liis, kes äsja ostis endale mootorratta, ütles, et paneb raha kõrvale. „Vaja uuesti koguda," tõdes ta.

Maksimaalse arvu töötunde kirja saanud Kairit lausus, et nende rühmas polnud seda probleemi, aga tema teada otsitakse pidevalt puuduvate laste asemele uued. Järjekord on ju ukse taga. „Seda ikka juhtus, et tööajal vahepeal keegi ei teinud tööd. Me jutustasime küll, aga samal ajal tegime tööd ka," märkis ta. Ele-Liisi sõnutsi vaadati telefonis passimisele viltu ja patustajaid kutsuti korrale, aga kui lobisejad sama usinalt rohisid, ei tehtud sellest numbrit.

Kolmikule jäi seekordne malev tõenäoliselt viimaseks. „Aina nooremad tulevad peale, me olime ilmselt kõige vanemad," lausus Kairit. Kas see teeb kurvaks ka? Nende kinnitusel pigem mitte: üks etapp on lõppenud.

Plaanivad naasta

Sindi gümnaasiumi korrastanud Uku, Kaarel ja Rihard värvisid kümne päeva jooksul lagesid, seinu ja käsipuid ning lammutasid kappe. Kaarel ja Rihard, kes tänavu esimest korda malevas kaasa lõid, oleks juba mullu tahtnud tulla, aga kohti ei jagunud. „See aasta läks õnneks," lausus Kaarel.

Teist suve rüganud Uku ütles otsesõnu, et teda meelitas tagasi raha. Kaarelgi kinnitas, et malevas teenib hästi. „Panen umbes 80 eurot kõrvale ja ostan uued kõrvaklapid. Ülejäänu löön laiaks," avaldas Uku. Kaarel plaanib lihtsalt mõnusalt suve veeta, kindlat plaani, millele kulutada, tal pole. Rihard aga kavatseb koguda, kuid annab endale aru, et eks lõpuks kao see raha nagunii kuhugi.

Läinud suvel Sindi noortekeskuse ümbruses heakorratöid teinud Uku tunnistas, et tänavused ülesanded olid raskemad: värvida ja lammutada olnud väsitavam kui näiteks hekki pügada. Rihardile just lammutada meeldiski, sest sai viha välja elada.

Uku sõnade kohaselt oli tänavuse puhul parim see, et tööpäev algas kell üheksa, mitte kaheksast, nii et sai kauem põõnata. Eelmisel aastal magas ta oma mäletamist mööda korra sisse, tänavu aga jõudis alati õigeks ajaks kohale. Poiste hinnangul viisid tänavused lõunasöögidki keele alla.

Kas neid võib järgmisel aastal taas malevarühma ridades kohata? „Kui sisse saab, siis ikka," lubas Kaarel. Teised nõustusid.

Koostöö vili

Valla haridus- ja noorsootöö nõuniku Erika Nõmme ütlust mööda on Tori õpilasmaleva eesmärk pakkuda noortele turvalist esimest töökogemust ning sisukat ja arendavat võimalust suvevaheaega veeta. Malev aitab tema sõnul kujundada tööharjumusi, arendada sotsiaalseid oskusi ja koostöövõimet ning annab noortele võimaluse panustada oma kodukoha arengusse.

Sel suvel tegid malevlased valla eri paigus heakorratöid: hooldasid haljasalasid ja mänguväljakuid, koristasid avalikku ruumi ning värvisid ja koristasid. „Kui küsida noortelt endilt, milline töö kõige vähem meeldis, siis selle tiitli pälvis ülekaalukalt rohimine – ja just seda tööd jagus tänavu päris palju," nentis Nõmm.

„Üha enam tuleb rühmajuhtidel panustada noorte tööharjumuste kujundamisse ning selgitada, et tööga kaasnevad kohustused, kokkulepetest kinnipidamine ja juhendaja suuniste järgimine. Esimene töökogemus tähendab paljudele esimest kokkupuudet olukorraga, kus tuleb teha tööd ka siis, kui see ei ole alati põnev või meelepärane. Vahel väljendub see kurtmises, igavuse tundes või omavahelistes konfliktides ning vahel jõuavad rahulolematuse lood lapsevanemateni," tõi Nõmm esile tänavused proovikivid. „Seetõttu on väga oluline, et kodu ja malev toetaksid noort ühtsete ootuste ja väärtushinnangutega. Samas väärib tunnustust see, et enamik malevlasi on kohusetundlikud, õpihimulised ja töökad ning just nende positiivse suhtumisega."

Nõmme teatel on juba uuritud järgmise aasta maleva kohta. „Huvi Tori õpilasmaleva vastu on olnud väga suur ning kohad täituvad igal aastal väga kiiresti. Seetõttu analüüsime registreerimiskorraldust ja otsime viise, kuidas muuta kohtade jagunemine võimalikult õiglaseks ning suurendada malevakohtade arvu, et pakkuda väärtuslikku esimest töökogemust võimalikult paljudele Tori valla noortele," lausus ta.

Õpilasmaleva õnnestumisele aitasid kaasa pühendunud rühmajuhid Andra Sõmer, Juta Pertel, Kaialiis Roostalu, Kristi Soondra, Katrin Hansumäe, Liina Lelov-Aasmaa, Krista Palk ja Keidi Merilaht, head koostööpartnerid AS Nurme Turvas ja OÜ ASB Greenworld Estonia ning toetavad tööandjad valla eri paigus. Vald tänab kõiki tööandjaid, malevatööde planeerijaid ja elluviijaid ning Mätta puhketalu pererahvast. *Maleva korraldamist toetavad haridus- ja teadusministeerium ning haridus- ja noorteamet. 13aastaste noorte osalemist rahastab Euroopa sotsiaalfond+ majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi kaudu.*

Õpilasmalev arvudes

- 98 osalejat
- 7 rühma: Toris ja Ares 1, Sindis 2, Saugas 3
- 8 rühmajuhti
- 10 tööpäeva
- 4 tundi tööd päevas

TORI VALLA KODUKOHVIKUTE PÄEV 2026

BURGERIAKADEEMIA, Elbu külaplats, Elbu küla
Avatud 12–22. Kvaliteetsed, maitsvad, mahlased mahe-rohumaaveiseburgerid. Sepa Veised OÜ.

MÄTTA TALU KODUKOHVIK, Mätta, Võlla küla
Avatud 12–22. Mahlakas suitsusaunašašlõkk vokitud köögiviljade ja värske salatiga, rammus seljanka suitsusaunalihaga. Suvine marjakook, värskendavad käsitöölimonaadid. Kaasaostuks suitsusaunapart, -lambajalg ja -peekon.

TILLUKE TIHANE, Tihase tee 3, Eametsa küla
Avatud 12–17. Napoli stiilis pitsa, rebitud liha võileivad, kardemonisaiakesed, valge šokolaadi küpsis, jäätis, limonaad, mulksukannu kohv.

KOLM SÄDET, Mägra tee 4, Eametsa küla
Avatud 11–17 või kuni kaupa-toitu jätkub. Usinad tüdrukud Nora, Sofi ja Keira valmistavad ise süüa-juua. Täika.

ARRUKASE KODUKOHVIK, Arrukase talu, Kilksama küla
Avatud 12–17. Menüüs soolast, magusat, gluteenivaba ja igasugu põnevat. Õnneloos, UFO-plats, tünnirongi sõit.

MONDI ÕUNAAIA KODUKOHVIK, Oti tee 18, Kilksama küla
Avatud 12–17. Maitsvad kodused küpsetised, ulukilihast mehised ampsud. Kaunis käsitöö ja armastusega valminud hoidised.

KUREPESA, Kure 3, Sindi linn
Avatud 12–22. Hubane aed, maitsvad toidud, mõnus muusika ja positiivne meeleolu. Menüüs pikalt küpsenud sealiha, suitsuahjus valminud kana ja kalasupp, magusasõpradele koogid, kodukootud limonaad.

MÄNGUVÄLJA ÜLEAEDSED, Mänguvälja 1, 2a, 2, 3 esine, Sindi linn
Avatud 12–22. Kogukonnakohviku eesmärk on tuua naabrid kokku ja toetada osa müügituluga kohalikku laste- või noorteasutust. Kodused küpsetised, meeleolukas pereprogramm, õhtul disko. Päeva jooksul mängud, võistlused ja töötoad, nii muusikalised, käelised kui ka meelelahutuslikud. Neljajalgsetele sõpradele joogipunkt ja kakakotid.

NÖÖP, Veski 9, Sindi linn
Avatud 10–17. Kohvikus kohtuvad küpsised ja kunst. Eri küpsised ja käsitöölimonaad. Pererahvas loob ruumi, kus nii suured kui ka väikesed saavad kunsti teha ja oma loovuse valla lasta.

VIIRA GRILL, Viira 11, Sindi linn
Avatud 12–17. Eri grilltooted, salatid ja karastusjoogid.

MERMARE GURMEE, Ringi 33, Sindi linn
Avatud 12–17. Kodune toit (veiselihaburgerid, laetud friikartulid, tummine seljanka, koogid, kartulisalat, värsked pirukad) ja hubane atmosfäär. Hoovikirbukas, kust leiab põnevat nii endale kui ka lastele.

KIRSI PUHVET, Kirsi 39, Sindi linn
Avatud 12–17. Soolased ja magusad kodused toidud ja karastavad joogid. Uuskasutusturg: riided, kodukraam.

STAAP36, Kesktänav, Sindi linn (tiik, roheala)
Avatud 12–17. Lägaburgerid ja tummine seljanka. Vabatahtlikud päästjad veavad veeohutustöötuba, veepäästekoerad ja elanikkonnakaitse töötuba. Liisi telgis massaaž.

ROHELISE MAJA AIAKOHVIK, Lühike 3, Sindi linn
Avatud 17–22. Suvised soolased ja magusad suupisted. Vanaema mulgipuder ja Lõuna-Prantsusmaa veinivalik vanaisa veinikeldrist. Mulkide kindanäitus ja taaskasutusturg. Tantsida saab ka. Ilusa ilma korral avatud südaööni.

LÕUNA-ITAALIA, Auli 2, Sindi linn
Avatud 12–17. Mõnus muusika ja suvised maitsed. Kerged eined, koorene lõhesupp, itaaliapärased suupisted, koogivalik. Joogimenüüs suvised kokteilid, mokteilid, kohvijoogid. Lastele vahune jäätisekokteil. Kell 14 Perenaise ja Sõprade kontsert.

PÕHJAST LÕUNANI, Randivälja tee 18, Tammiste küla
Avatud 12–22. Toidud Soome köögist Itaaliani ehk Läänemerest Vahemereni. Päeva jooksul lõbusad mängud: mälu- ja laulumäng. Hoovis kiik.

MAASIKA KODUKOHVIK, Maasika 2, Randivälja, Tammiste küla
Avatud 17–22. Traditsioonilised burgerid, suitsukana, pannkoogid, vahvlid. Ansambel Humanoidid kell 19 ja 20. Lastele õnneloos.

SIILIURG, Nõlva põik 2-1, Tammiste küla
Avatud 12–17. Täika, õnneloos, minipannkoogid, näksi- ja mokteilibaar.

SALAAED, Karukella 2, Uuemetsa, Tammiste küla (Sissepääs Pilliroo tn)
Avatud 12–17 või kuni toitu jätkub.

KOGUKONNAKOHVIK, Urge tee 12, Urge küla
Avatud 12–23. Kogukonnakohvik ühendab kõiki müügilaudu ümber Urge kogukonnakeskuse.

PULLI KOHVIK, Künka tee 2, Pulli küla
Avatud 12–22. Kana-klimbisupp, makaroni- ja kartulisalat, kodused kotletid, kanašnitsel, hakklihakaste, vana kooli seašašlõkk, lõhe. Tugeva vihma korral suletud.

RABA TALU KODUKOHVIK, Raba, Urumarja küla
Avatud 12–22. Praed, hamburger, kook ja kohv. Jalutada saab kultuurmustikaistanduses. Peremehe väljakutse: tule kaherattalisel! Perenaise väljakutse: tule vanema autoga kui perenaisel! Väljakutses osalejate vahel loositakse välja saunarent.

TÖNGI KOHVIK, Töngi tee 1, Tori alevik
Avatud 17–22. Rebitud lihaga käsitööburger, lõhesupp, pannkoogid, jäätisekokteil. Meeleolu loob Meelis. NB! Kes satub kohvikusse enne kella 17, seda ära ei aeta.

KODUKÜPSIK, Virula 8, Tori alevik
Avatud 17–22. New Yorgi stiilis küpsised – pealt krõbedad, seest pehmed ja rikkaliku täidisega. Valikus näiteks Double Melt (piima-, valge šokolaad), Berry Dream (kodune punasõstradžemm, piima- ja valge šokolaad), Midnight Kinder (tume šokolaad, Kinderi piimašokolaad).

KAMBATI TALU KODUKOHVIK, Kambati talu, Muraka küla
Avatud 12–22. Kodune burger, salatid, pannkoogid, käsitööjäätis. Mõnusad mokteilid ja hea kohv. Mänguväljak ja mõnusad istumiskohad.

MT KODULOOMAAIA KOHVIK, Metsa talu, Mannare küla (MT Koduloomaaed, Soone bussipeatusest 500 m Piistaoja poole)
Avatud 12–20 (kui külalisi jätkub, siis kuni 22). Koduloomad, laste mänguväljak, lauajalgpall, ratsutamine eraldi tasu eest. Kodused salatid, supid, küpsetised. Väike kirbuturg ja perenaise inglikogu näitus.

MAIGI KOHVIK, Orava 30, Jõesuu küla
Avatud 17–22. Maitserännakud nõgesega: kõiki toite soolasest magusani väestab nõges. 20–21 Edu Kuilli lõkkerituaal.

Kohtumiseni Tori valla kodukohvikute päeval, 8. augustil!

Tori valla kodukohvikute täpsem info:

Urgel jätkub raamatulaenutus kogukonna eestvedamisel

KATI SAAGIM
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Tori valla raamatukogu koosseisus tegutsenud Urge raamatukogu lõpetas senisel kujul tegevuse. Selle asemel võttis Urge Külade Sõpruskond MTÜ 1. juulist üle raamatukogu ruumidesse jääva fondi haldamise, et säilitada kogukonnas võimalus teoseid laenutada.

MTÜ esindaja Annikki Poomi sõnul on oluline, et raamatud jääksid kogukonnale kättesaadavaks. „Raamatukogu on Urgel tegutsenud pikki aastaid ning soovime seda järjepidevust hoida – et inimesed saaksid ka edaspidi tulla lugemisvara otsima," ütles ta. Fondi ei täiendata enam valla raamatukogu kaudu uue kirjandusega, edaspidi kujuneb valik olemasolevate teavikute ja kogukonna panuse toel.

Edaspidi toimub raamatulaenutus Urgel kokkuleppe alusel. Kavas on avalikustada kontakt, mille kaudu saab sobiva aja kokku leppida.

Tori valla raamatukogu direktori Ene Michelise ütlust mööda on see läbimõeldud muudatus, kus kogukond saab ise aktiivselt kaasa rääkida. „Urgel säilib ligipääs olemasolevale kirjandusele, samal ajal suuname ressursse uute ja nüüdisaegsete teenuste arendamisse teistes piirkondades," sõnas ta.

Urge külamaja tervikuna jääb kogukonna oluliseks kokkusaamise paigaks, kus toimuvad regulaarselt üritused, kohtumised ja ühistegevus ning külaselts plaanib maja kasutusvõimalusi edaspidi laiendada.

Samal ajal areneb valla raamatukoguvõrk. Tammistes valmib sügiseks haruraamatukogu sealses algkool-kogukonnakeskuses, mille fondi kujunemisele annavad aluse osa Urge kogust üle viidavad teavikud. Urgest mõne kilomeetri kaugusele jääb Sindi raamatukogu, kuhu pääseb mugavalt ligi ka kergliiklusteed mööda. Lisaks saavad kõik valla elanikud kasutada tasuta koduteenust, mille abil tuuakse tellitud raamatud koju kätte.

FOTO: KATI SAAGIM

Tori valla raamatukogu direktor Ene Michelis (vasakult), arendusspetsialist Ave Lääne, Urge endine raamatukoguhoidja Ave Purre (sinises särgis), MTÜde esindajad Karyna Savina, Annikki Poom, Ranet Saar ning Tori abivallavanem Raimo Koger.

Popid on uuselamud, aga mitte ainult

MIRELL PÕLMA
VALLALEHE TOIMETAJA

Koduvalla kinnisvaraturul on viimase aasta märksõnadeks kujunenud uusarendused Pärnu lähedal ja elav huvi Sindi vastu.

FOTO: VIKTOR TUND

Nagu LVM Kinnisvara kutseline maakler Lea Aniste ja Pindi Kinnisvara kutseline maakler Mai Kõvatomas tõdevad, kergitavad Tori vallas keskmist ruutmeetri hinda peamiselt noorte perede seas nõutud uued või uuemapoolsed kodud Tammistes, Kilksamal, Eametsas ja Saugas. Selle põhjal, et linnalähipiirkonnad on nii menukaks kujunenud, ütleb Kõvatomas, et Tori ei olegi enam klassikaline maavald, vaid sisuliselt Pärnu eeslinn. „Tammiste majade hinda saab võrrelda juba Pärnu linna tehingutega," ütleb ta.

Aniste hinnangul on siiski tunda, et osa kliente on praeguse majandusliku ja maailma poliitilise olukorra tõttu ettevaatlikumad. „Otsuseid tehakse kaalutletumalt ning mõned huvilised on pigem ootel, jälgivad turu arengut ja hinnataset," lisab ta.

Kui veel kümmekond aastat tagasi võis mitme väljaande veergudelt lugeda Sauga aleviku Hirvela rajooni kortermajade arvukate puuduste kohta, siis nüüdseks on asjalood muutunud. „Hirvelasse on tulnud palju kortereid müüki ja kuigi levib müüt, et majade kvaliteet ei vasta tänapäeva nõuetele, on paljud juba korras," kinnitab Kõvatomas.

Aniste andmetel on Hirvela uusarendus noorte seas popiks kujunenud nüüdisaegsete planeeringute ja valgusküllasuse pärast.

Teine kant, millel maine tublisti paranenud, on Tori valla keskus Sindi linn. „Roheline aedlinn meeldib paljudele klientidele miljöö pärast. Paljud kortermajad on renoveeritud ja linna üldilme on viimastel aastatel märgatavalt paranenud," selgitab Aniste.

„Sinti otsitakse kahekolmetoalisi renoveeritud kortereid. Neid on suhteliselt vähe müügis ja osa ei jõuagi müüki, vaid liigub otse omanikult omanikule," lisab Kõvatomas ja põhjendab menukuse tõusu: „Sindis on kõik olemas: kauplused, kool, lasteaed."

Koduostjatel on maaklerite sõnul kindlad nõudmised. Hästi lähevad kaubaks keskkütte, rõdu, praktilise ja avara planeeringuga, heas seisukorras elamispinnad, millel ülalpidamiskulud mõistlikud või suisa madalad. „Uuemate kortermajade puhul on olulised ka panipaik ja parkimiskoht," märgib Aniste.

Kutseliste maaklerite kinnitusel on huvilisi raske leida halvas seisukorras, ahiküttega ja paneelmajade korteritele ja väsinud talukohtadele, eriti kui need jäävad linnast kaugele. Samuti venib müügiprotsess liitumisteta kinnistutel. „Suur remondivajadus, väike krunt, privaatsus puudub," loetleb Kõvatomas veel miinuseid, mis ostjaid pelutavad.

Ei maksa siiski arvata, et valla mainimata jäänud kandid on seega lootusetus seisus. „Looduskaunis Tori ja Are on piirkonnad, kus õige hinna ja kvaliteedi suhtega kinnisvara ei pea üldjuhul kaua uut omanikku ootama," mainib Aniste. Kõvatomase kogemuse kohaselt müüakse Toris küll vähe kortereid, aga kui miskit saadavale tuleb, jõutakse tehinguni kiiresti.

Jätkuvalt on Kõvatomase ütlust mööda suur nõudlus jõeäärsete kinnistute järele, mida vallas leidub hulgim.

Igal kevadel täheldavad maaklerid kinnisvaraturul elavnemist. Tori vallas puudutab see suvilaidki. „Märtsis hakkab huvi kasvama, aprillist juunini käiakse vaatamas, suve alguses toimub suurem osa tehinguid," võtab Kõvatomas kokku.

„Üsna sageli otsitakse suvilat, mida annaks ümber ehitada aasta ringi elatavaks," räägib Aniste, kelle sõnutsi ootab ostja sellisel juhul korralikke juurdepääsuteid ja vajalikke liitumisi. „Suvilate ostjad ei otsi enamasti investeeringuid, vaid elustiili," täpsustab Kõvatomas, viidates maaidüllile, mida Tori vallas jagub.

Praegu jääb Tori valla keskmine korterite ruutmeetri hind **1400 €** kanti, Eesti keskmine aga **2200 €** piirimaile, Tallinnas ulatub üle **3000 €**.

Üks vestlus võib muuta palju

REELIKA RÜÜTLI
PÄRNUMAA NGTS-i KOORDINAATOR

Tori vald on Pärnumaa suurim omavalitsus, kus noored elavad nii Sindi linnas kui ka Tori, Sauga, Tammiste ja Are piirkonnas ning väiksemates külades. Kuigi elukeskkond erineb, on kõigil noortel ühine vajadus: teadmine, et keerulisel ajal on abi olemas.

Enamasti kulgeb noorte elu omasoodu, sest õpitakse, käiakse tööl ja tehakse tulevikuplaane. Kuid elu ei lähe alati plaanipäraselt. Just siis, kui tekivad takistused, keerulised valikud või hetked, mil suund hägustub, on hindamatu väärtus inimesel, kes kuulab, annab nõu ja aitab järgmisi samme läbi mõelda.

Viimased kaks aastat on Tori vallas ja kogu Pärnumaal räägitud noortegarantii tugisüsteemist ehk NGTSist, kuid paljud küsivad siiani, mis teenus see õigupoolest on. Vastus on lihtne: NGTS on mõeldud 13–29aastastele noortele, kes vajavad mingil eluetapil nõu või tuge. See on vabatahtlik teenus, kus spetsialist on noore vestluspartner ja toetaja. Me ei lahenda noore eest tema probleeme, vaid aitame näha võimalusi ja kaasame vajadusel teisi partnereid.

Abi võib puudutada väga erinevaid teemasid. Olgu see siis küsimus, kuidas kirjutada esimene CV, eksamihirm, soov leida pärast kooli lõppu oma esimene töökoht või lihtsalt segadus tulevikuplaanidega. Kõik pöördumised on konfidentsiaalsed ja vestlused toimuvad turvalises toetavas õhkkonnas. Me kõik soovime, et meie noored oleksid õnnelikud, omandaksid hariduse ning leiaksid endale sobiva töö. Vahel on aga edasiliikumiseks vaja kedagi, kes aitab olukorra rahulikult läbi mõelda ja leida lahendused, mis esmapilgul silma ei paista.

Tori vallas on noortele toeks noorte heaolu spetsialist Kristi Soondra. Ta teeb tihedat koostööd koolide, töötukassa, noortekeskuste ja teiste partneritega, et noor saaks terviklikku tuge ega peaks üksi mõtlema, kust abi otsida. Noorte toetamine on meeskonnatöö. Kutsume üles ka lapsevanemaid, vanavanemaid, sugulasi, naabreid ja sõpru: kui teie läheduses on noor, kellel on praegu keerulisem aeg, olge talle toeks. Ka lapsevanemad võivad ise esmalt nõu küsida, kui nad muretsevad noore pärast, kuid ei tea, kuidas vestlust alustada. Abi küsimine ei tähenda, et noor ei saa hakkama, vaid see on märk küpsusest ja soovist oma tuleviku eest vastutust võtta.

Kui tunned, et sellest võimalusest võiks kasu olla sinule või mõnele sinu lähedasele, võta julgelt ühendust Kristiga e-posti aadressil kristi@pol.parnumaa.ee või telefonil 504 6322.

Soovid meie tegemistega kursis olla või rohkem teada saada noorte heaolu spetsialisti teenusest? Jälgi lehte „Noortegarantii tugisüsteem Pärnumaal" Facebookis ja Instagramis @ngtsparnumaa. Jagame seal nõuandeid, sündmusi ja kasulikke viise, kuidas üheskoos noori toetada. Koos jõuame rohkemate noorteni.

Ikka koos noorte heaks!

Hoidisemeistritel on kiired ajad

MIRELL PÕLMA
VALLALEHE TOIMETAJA

Ajal, mil peenrad, puud ja põõsad punetavad-sinetavad ning kasvuhoonest ja metsastki ei tule enam tühjade kätega tagasi, on usinatel hoidistajatel käed-jalad tööd täis. Osal Tori hoidisemessi korraldajana tuntud naisseltsingu Lained liikmetest hakkasid näpud sügelema juba aasta alguses, kui veel lumevaip maad kattis, mõni suutis aga suisa suvesooja ära oodata, enne kui inspiratsioonipuhang jalust niitis.

Hoidisekultuuri au sees hoidva ühenduse liikmed veedavad talve erinevalt: üks varub seemneid ja haub plaani, mida eesootaval suvel purki pista, samal ajal kui enamik naisi kogub sel perioodil hoogu ja mõtteid või alles jagab eelneval hooajal tekkinud headparemat laiali, et uuele kraamile ruumi teha. Kes kuidas, lõpuks leiavad nad kõik end ikkagi purkidega mässamast.

Kuna tegu on agarate ja kogenud hoidistajatega, on naistel aastate jooksul kogunenud hulk nõuandeid-nippe. Lemmikutena, mida soovitavad lugejatelgi kasvama panna, nimetavad nad kurgisorte „Alex“ ja „Dirigent“, tomatisorte „Marmande“, „Mato“, „Black Cherry“ ja „Härjasüda“ ning hernesorti „Aamisepp“, samuti lihatomateid ja suhkruherneid.

Liikmed ootavad kõiki huvilisi tänavu 14. novembril Tori hoidiste minimessil osalema. Kui esialgu ei julgegi midagi kõigile prooviks tuua, siis vähemasti uudistama. Eriti julgustavad nad üritusest osa võtma noori, kogumaks uusi kogemusi, sest oma kasvatatud ja hoidistatud toidud on naisseltsingu liikmete hinnangul kõige tervislikumad ja puhtamad. Samuti utsitavad nad nii kõhklejaid kui ka vanu kalu katsetama ja toiduga lõbutsema. Kogu selle lõbutsemise juures, manitsevad naised, on tähtis küll ennast usaldada, kuid sama oluline on panna kirja kõik see, mis kasutatud ja kokku keeratud sai: kui hästi välja tuleb, saab teinekordki samamoodi talitada. Kavala nipina jääb nende jutust veel kõlama „Võta mõni retsept aluseks, aga ära jälgi selle kõiki samme“.

Liikmetel on igaühel välja kujunenud oma firmahoidis, mis ikka ja jälle kiidusõnu pälvib ja keele alla viib. Kes teeb maasikast traditsioonilist toormoosi või keedist, kes aga paneb magusad mammud musta sõstraga paari või valmistab želeed. Kõrvits ja kurk lõpetavad kindla peale purgis, nagu ka seened mögina ja õunad moosi kujul.

Eelmainitud on kõik läbi proovitud ja teada-tuntud hoidised. Pakkumaks vaimule ja maitsemeelele vaheldust, valmib aeg-ajalt eksootilisematki: maasika-banaanimoos, maasika-sidruni-rabarberimoos, punasõstra-õunmündiželee, ebaküdoonia-suvikõrvitsamoos, ebaküdooniavõie. Kui veab, saab neid messilgi mekkida.

Aastate jooksul on naistele üritusel pakutust eredalt meelde jäänud kirsi-maasikatarretis, Tiiu särtsukurk, õpetaja Miti mustasõstra-mustikamoos, pohlavirsikumoos, Aime sidrunivõie, eri soolased salatid, kurgimoos, Mareti tšilline särtsukurk. Nagu kirjust nimekirjast näha, on maitseid seinast seina ja igaühel lootust hõrgu hoidisega maha saada. Niisiis lastagu fantaasial lennata ja katsetatagu julgelt!

Hoidistaja meelespea

- Kõik purgid tuleb enne läbi kuumutada.
- Maitsestamisel pidage hoogu, et hoidiseid mitte üle maitsestada.
- Rõhk on puhtusel, nii toorainete kui ka vahendite omal.
- Kõige parema hoidise saab värskest toorainest.

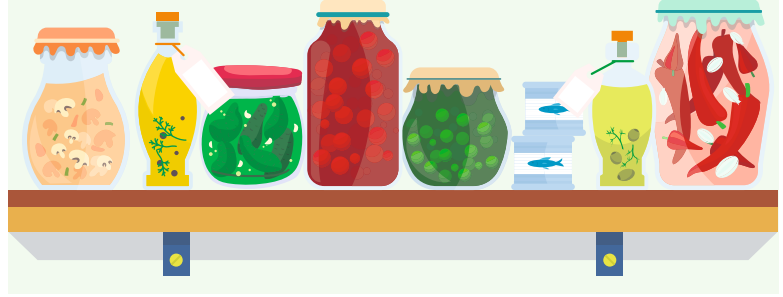

Laulukonkursil tegid debüüdi ansamblid

KRISTEL REINSALU
SINDI KULTUURITEGIJA JA KOORIDIRIGENT

Tänavusel laste lauluvõistlusel „Tori valla laululind“ Are huvikeskuses algasid toimetused juba varavalges ja lavaproovides said esinemisjulgust koguda kõik. Hindajatena innustasid lapsi kolm suurepärast muusikaõpetajat Annely Kuningas, Ene Oltre ja Anne-Mai Park. Esimest korda osalesid vokaalansamblid ning valiti nii noorema kui vanema rühma laululind.

Suur tänu kõikidele juhendajatele! Helina-Victoria Pilt, Kadi Sepp, Ülle Krusemann, Marje Tilk, Jelena Kuvšinova, Rebeka Bannikov, Anne Uusna, Ester Murrand, Kaie Rahu, Anne Rätsep, Reine Niin ja Kristel Reinsalu tõid lavale 23 solisti ja seitse ansamblit.

II vanuserühma (5–7 a) võitjaks tuli Karl Taavet Künnapas, III rühmas (8–10 a) aga Katariina Hiiemäe, kes ühtlasi valiti noorema astme laululinnuks. IV rühma (11–13 a) parimaks osutus Timmu Rae. V rühmas (14–16 a) oli võidukas Lore-Andra Raud, kes nimetati vanema astme laululinnuks. VI rühmas (17–19 a) tuli esikohale Ketrin Kallau.

Ansamblite arvestuses saatis nooremas astmes edu Maasikaid, vanemas Tori põhikooli 6.–7. klassi neide.

Võistlust toetasid Endla teater ja Pärnu linnaorkester.

Lore-Andra Raud.

Katariina Hiiemäe.

Legendaarne Sindi Rock toob oktoobris seltsimajja Eesti roki tipud

KATI PÕLDROOS
TORI VALLA KULTUURIKESKUSE MÜÜGIJUHT-ADMINISTRAATOR

Alanud on soodus-piletite müük tänavusele Sindi Rockile, mis toimub 17. oktoobril Sindi seltsimajas ja meelitab muusikasõpru põneva programmiga.

Kuigi esimesest festivalist on möödas 57 aastat, on rokkmuusika Sindis endiselt au sees. Tänavugi astub lavale rohkelt linnaga seotud muusikuid. Näiteks tähistab Sindi Rockil oma 35. aastapäeva The Tuberkuloited – bänd, kes on lahutamatult seotud nii Sindi kui ka kogu Eesti rokkmuusika looga. Lisaks astub üles Sibyl Vane, kel samuti tugev side Sindiga ja kes tuleb publiku ette värske albumiga „Vortex“. Laienenud koosseisus teeb kaasa Sindist pärit kitarrist Meelis Tauk.

Peaesinejana tuleb teisest Eesti rokikantsist Järvakandist külla ansambel Kosmikud. Nende omanäolisest depressiivse maiguga rokist on kujunenud omamoodi elav klassika, mis toob täis kontserdisaalid kogu riigis.

Ent lavalt ei puudu ka uus põlvkond. Pealinnast sõidab Sindi Rockile EiK, kes on kujunenud üheks Eesti põnevamaks žanriteüleseks muusikuks ja sõnaseadjaks. Koos oma kontserdibändiga pakub ta kaasahaaravat ja rokkivat *live*-kava. Raskema kõla eest hoolitseb kodulinna praegune *metal*'i-uhkus Raev, tõestades, et Sindi *metal*'i-traditsioon elab edasi.

Tori valla kultuurikeskuse direktori Ants Välimäe sõnul oli tänavust programmi koostades oluline just see, et kokku saaksid eri vanuses kuulajad.

„Sindi Rock toob kokku eri põlvkonnad nii laval kui ka saalis. Rokkmuusika on Sindis endiselt au sees ja sellel on oma lojaalne publik, kes on alati leidnud tee Sindi Rockile, millest on aastatega kujunenud tuntud ja hinnatud festival nii maakonnas kui ka kaugemal. Kuna tänavu saame tähistada selle festivali raames Sindi rokkmuusika ühe olulisema osa ehk ansambli The Tuberkuloited 35. sünnipäeva, on see kindlasti oluline kogukonnapidu. Sindi Rock toob rokisõprade kõrval alati kokku need, kellele Sindi mingil moel oluline on,“ rääkis Välimäe.

Sindi seltsimaja uksed avatakse 17. oktoobril kell 18 ja esimene bänd astub lavale kell 19. Kohapeal töötab baar ja maja ees pakuvad süüa toitlustajad.

Ürituse kohta leiab lisainfot Facebookist ja pileteid saab soetada www.fienta.ee.

Festivali soodsaimad piletid (*early bird*) maksavad 26 eurot. Pärast nende lõppemist on eelmüügipiletite hind 31 eurot ja kontserdipäeval saab seltsimaja ukselt osta pääsme 35 euro eest. Õpilased, pensionärid ja puudega külastajad pääsevad festivalile 26eurose piletiga soodustust tõendava dokumendi alusel.

Festivali toetajapilet maksab 50 eurot. Selle soetaja saab endale mälestuseks eksklusiivse bändide signeeritud postri ja lamineeritud „Sindi Rock 2026“ kaelakaardi.

Üritust toetavad Tori vallavalitsus, Pärnumaa omavalitsuste liit ja Tori valla kultuurikeskus.

Tori põrgu triatlonil sündis rekord

MIRELL PÕLMA
VALLALEHE TOIMETAJA

FOTO: ÜLO SOOMETS

12. juulil toimunud Tori põrgu triatlonil kujunes kanuusõit kõige meelelahutuslikumaks.

16. Tori põrgu triatlonil astus võistlustulle 78 sportlast, mis tähistab osalejarekordit. Kavas olid laste duatlon, paarisja teatetriatlon. Kuigi vesi oli jahedavõitu ja kanuusõidus tuli sekeldusi ette, jõudsid finišisse kõik startinud.

Tüdrukute duatlonis näitas võimu Els Didier (52,88), teiseks tuli Roosi Koik (57,89) ja kolmandaks Marta Nõmm (1.02,82). Poiste seas võidutses Romet Kaljur (41,02), järgnesid Arto Didier (43,61) ja Kaspar Kabin (44,89).

Naiste paaristriatloni esikoht kuulus Piret Veskimägile ja Gretely Jürgensile (17.21,85), kellele järgnesid Piret Laas ja Ave Tölp (17.37,04) ning Pille Viies ja Triin Sohlu (18.10,41). Naisveteranide paaristriatlonis läks esikoht ainsale vaprale tandemile Malle Ellamile ja Mari-Liis Kaljurile (20.00,89).

Meeste paaristriatloni võitsid mäekõrguselt Kert Allik ja Olavi Lumberg (16.05,61), edestades Kristjan Linki ja Alar Onoperi (16.56,96) ning Ville Ellamit ja Karl-Gustav Kipparit (17.43,19). Meesveteranide esikolmiku moodustasid Gundo Roosve ja Märt Kunnus (13.45,57), Karmo Haas ja Simmo Rahu (14.52) ning Ahto Saar ja Alari Lumberg (15.24,29).

Triatloni segapaaride arvestuses tundsid võidurõõmu Joosep Tammemäe ja Helen Jõerand (13.34,23), järgnesid Kirke Reier ja Rasmus Leppik (13.39,74) ning Anne Vaisma ja Kristjan Lepa (14.13,83).

Teatetriatloni esikolmiku moodustasid Marwin Joseph Virkus ja Jakob Ergezinger (11.45,10), Mikk ja Kusti Reier (12.05,15) ning Roman ja Rome Jõerand (12.15,53).

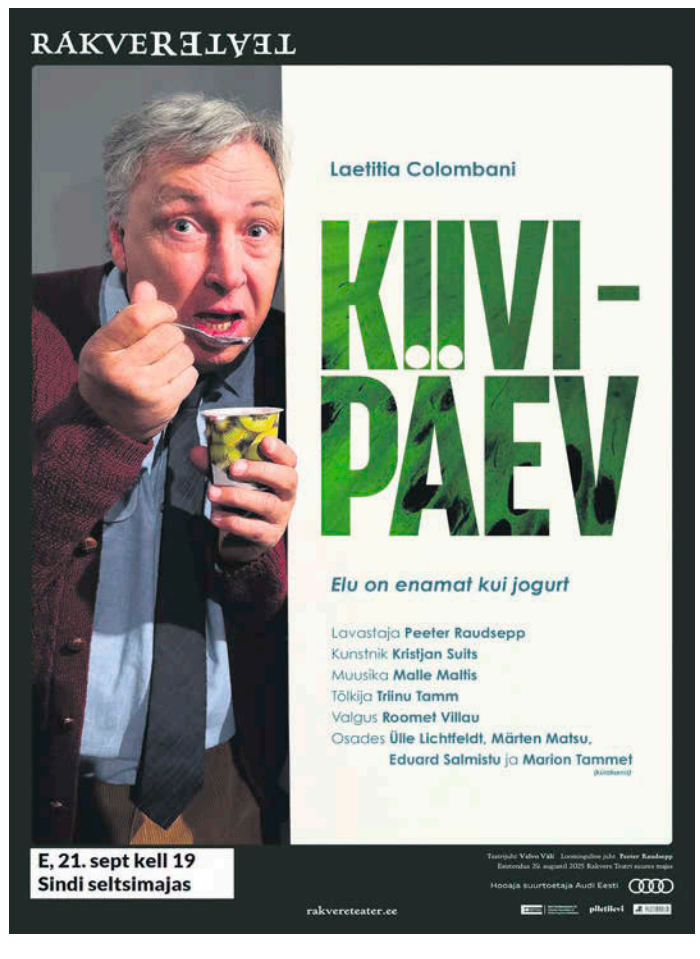

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Paul Kannistu	15.04.2026
Karl Kruusmaa	02.06.2026
Enzo Sgirka	03.06.2026
Sebastian Theo Tominga	03.06.2026
Mari-Bella Sepp	04.06.2026
Karl Aron Kukk	06.06.2026
Villem Vaigur	10.06.2026
Lucas Trei	12.06.2026
Oskar Karu	17.06.2026
Armin Alvela	17.06.2026
Claud Niidas	25.06.2026

Õnnitleme!

STATISTIKA

1.–30. juunil 2026 sündis 12 last, suri 10 inimest. Vallast lahkus 48 ja valda saabus 40 inimest. 1. juuli 2026 seisuga on vallas 12 555 inimest: 6161 meest ning 6394 naist.

TEATED

Otsime KORISTAJAT Klaara-Manni puhkekeskusesse! Töö päevasel ajal graafiku alusel, suvel 2–3 korda nädalas. Töötasu 8 €/h (bruto). Töökoht Randivälja külas. Tel 554 9335.

Otsime AIA ABITÖÖLIST Klaara-Manni puhkekeskusesse! Tööülesanded: peenarde, kasvuhoone ja õueala hooldamine ning muud hooajalised aiatööd (saagikorje). Töö päevasel ajal (u 4 h nädalas) kokkulepitud graafiku alusel. Töötasu alates 8 €/h (bruto). Töökoht Randivälja külas. Tel 554 9335.

Ostan teie AUTO, KAUBIKU VÕI MAASTURI. Tehniline seisukord ei oma tähtsust. Vajadusel registrist kustutamine ja äravedu puksiiriga. Tel 5630 4306.

SUURVÄRAVA OÜ pakub kvaliteetseid üldehitus- ja remonditöid, sealhulgas siseviimistlust, terrasside ehitust, renoveerimistöid ja muid ehituslahendusi vastavalt kliendi soovile. Tel 5359 8280, suurvarav.roland@gmail.com.

Ostan kõiki TOYOTA marki sõidukeid. Tel 5896 1576.

TORI VALLA SOTSIAALKESKUSES (Sindis Pärnu mnt 27a) 5. augustil PEDIKÜÜR, 13. augustil JUUKSUR. Registreerimine tel 55695546 (Anu).

TORI SOTSIAALMAJAS 4. augustil PEDIKÜÜR, registreerimine tel 529 7216 (Auliki). 5. ja 19. augustil JUUKSUR, registreerimine tel 5340 8603 (Pamela).

SÜNDMUSTE KALENDER

Kolmapäeval, 29. juulil

Kell 19 Are PARGIJOOKS Are mõisapargis. Põhijooks 1,8 km või 3,6 km, lastejooks 400 m kuni 6aastastele.

Laupäeval, 1. augustil

Kell 9 takistussõiduvõistlus TORI KARIKAS Tori hobusekasvanduses. Ratsasportlased kõikjalt Eestist. Avatud klasside sõidud ja eriarvestused. Publikuala, kauplemisala, kohvik.

Teisipäeval, 4. augustil

Kell 18 ÕHTUNE JALUTUSKÄIK Toris. Algab Tori rahvamaja juurest, kestab kaks tundi. Võimalusel anna osalemisest teada tel 5301 9440 või torimuuseum@torivald.ee.

Kolmapäeval, 5. augustil

Kell 19 VESTLUSÕHTU "Pulmad Toris" Regina Jaaksoni seltsis Tori rahvamaja kõrvalhoones. Vestluskaaslased Aita Puust ja Eve Tilk. Musitseerib Merike Teppan-Kolk. Istekohtade arv piiratud, võimalusel broneeri koht argo.juske@torivald.ee.

Laupäeval, 8. augustil

Esimene ÜLEVALLALINE kodukohvikute päev.

Pühapäeval, 9. augustil

Kell 12 "Sindi suvemuusika 2026". MÄLESTUSKONTSERT "Vana pildiraam. Silvi Wrait 75" Sindi seltsimaja ees. Esineb Airi Allvee trio. Üritus tasuta. Sööki-jooki pakub toiduauto Leek.

Kolmapäeval, 12. augustil

Kell 19 VESTLUSÕHTU "Pulmaisad ja -emad" Regina Jaaksoni seltsis Tori rahvamaja kõrvalhoones. Vestluskaaslased Piret Dreimann, Ants Välimäe, Andris Avamere. Musitseerivad Ants Välimäe ja Andris Avamere. Istekohtade arv piiratud, võimalusel broneeri koht argo.juske@torivald.ee.

Pühapäeval, 16. augustil

Kell 12 "Sindi suvemuusika 2026". Hoogne ja humoorikas MUUSIKALINE ETENDUS "Agulipoisid 100" Sindi seltsimaja ees. Üritus tasuta. Sööki-jooki pakub toiduauto Leek.

Teisipäeval, 18. augustil

Kell 18 ÕHTUNE JALUTUSKÄIK Toris. Algab Tori rahvamaja juurest, kestab kaks tundi. Võimalusel anna osalemisest teada tel 5301 9440 või torimuuseum@torivald.ee.

Kolmapäeval, 19. augustil

17–21 Eesti taasiseseisvumise aastapäeva PEREPÄEV Sindi seltsimaja siseõuel. Motonäitus, töötoad, mängud, laat, sõit hobukaarikuga. Peaesineja ansambel Respekt. Üritus tasuta.

Kell 19 VESTLUSÕHTU "Pulmapiltnik" Regina Jaaksoni seltsis Tori rahvamaja kõrvalhoones. Vestluskaaslane Ülo Soomets. Musitseerib Meelis Ansi. Istekohtade arv piiratud, võimalusel broneeri koht argo.juske@torivald.ee.

Kell 19 KONTSERT "Öös leian unelmaid" Are huvikeskuses. Marko Matvere ja Eesti mustlasdžässi kvartett Titoks. Piletid Fientast ja kohapeal.

Kolmapäeval, 26. augustil

Kell 19 VESTLUSÕHTU "Pulmakorraldus" Regina Jaaksoni seltsis Tori rahvamaja kõrvalhoones. Vestluskaaslane Rita Kaas. Musitseerivad Anu Mänd ja Heli Sommer. Istekohtade arv piiratud, võimalusel broneeri koht argo.juske@torivald.ee.

Kell 19 Are PARGIJOOKS Are mõisapargis. Põhijooks 1,8 km või 3,6 km, lastejooks 400 m kuni 6aastastele.

Vaata lisa: www.torivald.ee/sundmused

TORI VALLA NOORTEKESKUSTE LAHTIOLEKUAJAD SUVEL

1. JUUNI – 31. AUGUST

ARE NOORTEKESKUS	E–R 12–18 (suletud 29. juuni – 2. august)
SINDI NOORTEKESKUS	E–R 12–18 (suletud 29. juuni – 2. august)
SUIGU NOORTETUBA	E–R 13–17 (suletud 29. juuni – 2. august)
SAUGA NOORTEKESKUS	E–R 12–18

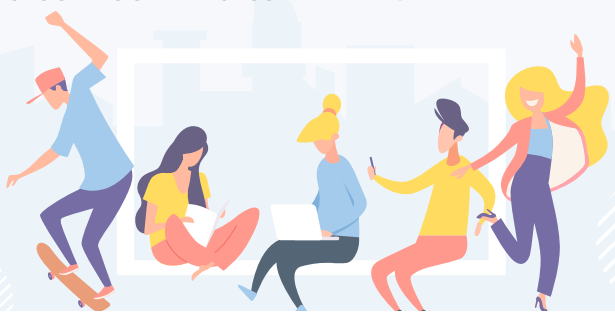

TORI VALLA RAAMATUKOGUDE LAHTIOLEKUAJAD SUVEL

1. juuni – 31. august

ARE RAAMATUKOGU E–R 11–18 (kinni 6. juuli – 2. august)

SAUGA RAAMATUKOGU E–R 11–18 (kinni 6. juuli – 31. juuli)

SINDI RAAMATUKOGU E 11–18; T–R kell 10–17

SUIGU RAAMATUKOGU E 15–19; T–R 11–17 (kinni 6. juuli – 2. august)

TORI RAAMATUKOGU E–R 10–17 (kinni 6. juuli – 26. juuli)

TAMMISTE VÄLISTEENINDUSPUNKT K 9–15; N 9–17 (kinni 1. juuli – 3. august)

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD

Ilmar Mustonen	09.09.1951–02.06.2026
Herbert Jürgens	14.08.1959–04.06.2026
Roman Sildmäe	19.08.1972–08.06.2026
Elmar Okas	30.05.1943–17.06.2026
Maria Vesselova	17.07.1937–19.06.2026
Valdo Laks	13.07.1963–20.06.2026
Eevi Nõmm	03.07.1941–22.06.2026
Erich Raaliste	20.11.1943–27.06.2026
Saima Rähmonen	06.08.1937–30.06.2026
Leo Lehiste	23.05.1944–30.06.2026

Tori Valla Teataja

Väljaandja: Tori vallavalitsus
Aadress: Pärnu mnt 12, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnumaa
E-post: tori@torivald.ee
Toimetaja: Mirell Põlma
e-post: ajaleht@torivald.ee
Küljendus: OÜ Hansaprint, trükk: AS Printall

Leht ilmub üks kord kuus. Tiraaž on 5646 eksemplari ja see jagatakse Tori valla postkastidesse tasuta.
Toimetus ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile ajaleht@torivald.ee 8. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida. Toimetus ei vastuta kuulutuste sisu eest.